

Р.Ф. Бруханський, д-р екон. наук, проф. (ЗУНУ, Тернопіль)

І.В. Спільник, канд. екон. наук, доц. (ЗУНУ, Тернопіль)

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПЕРСПЕКТИВ ПРОФЕСІЇ БІЗНЕС-АНАЛІТИКА ТА ЙОГО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У сучасних умовах посилення динамічності, ризикованості та нестабільності підприємницької діяльності значної популярності набуває практика звернення керівників бізнесу до послуг експертів з вирішення широкого кола проблем – аналітиків, для ідентифікації яких сучасний лексикон застосовує терміни «агент змін», «ініціатор змін».

Згенерований аналітичний коцепт «бізнес-аналіз» передбачає пошук і виявлення потреб зацікавлених сторін, ідентифікацію причин виникнення проблем, обґрунтування можливих варіантів їх вирішення, формування пропозицій щодо подальшого успішного розвитку бізнесу.

Позиціонування фахівця, пов'язаного з аналітичною діяльністю, як у вітчизняній, так і у міжнародній практиці, є одним із найбільш престижних і високооплачуваних на конкурентному ринку праці. З огляду на це, до бізнес-аналітики, як виду діяльності й галузі знань, що динамічно розвивається, а також до відповідного освітнього продукту виникає закономірний інтерес.

У зарубіжній практиці тлумачення терміну «бізнес-аналітика» застосовується у двох інтерпретаціях: 1) Business Intelligence (BI); 2) Business Analytics (BA). Однак, в українському лексиконі прийнято вживати лише єдиний варіант – «бізнес-аналітика».

Одна із провідних дослідницьких і консалтингових компаній у сфері інформаційних технологій Gartner, Inc., трактує бізнес-аналітику (BI) як «узагальнююче поняття, що включає застосунки, інструменти й інфраструктуру, а також кращі практики, які забезпечують доступ до інформації та її аналіз з метою оптимізації рішень і управління ефективністю» [1]. За інтерпретацією цієї ж компанії бізнес-аналітика (BA) «складається з рішень, які використовують для побудови моделей аналізу та моделювання для створення сценаріїв, розуміння реалій і прогнозування майбутніх станів. Бізнес-аналітика включає аналіз даних, прогнозну аналітику, прикладну аналітику, статистику» [1].

Згідно з Microsoft PowerBI бізнес-аналітика – це «процес аналізу історичних і поточних даних, націлений на отримання практично цінних аналітичних відомостей для прийняття стратегічних бізнес-

рішень. Засоби бізнес-аналітики вирішують це завдання, обробляючи значні обсяги даних із кількох джерел і представляють результати в зручних для розуміння та поширення форматах» [2].

Вважаємо доцільним зазначити, що оскільки сутність роботи аналітика залежить значною мірою від специфіки галузі, то виникають альтернативи з конкретизацією його фаху.

Приміром, у площині застосування бізнес-аналітики для потреб ІТ прийнято диференціювати аналітиків за спеціалізацією: ВІ-аналітик; ВА-аналітик; системний аналітик; дата-аналітик тощо.

Доцільно припустити, що місія бізнес-аналітика у значній мірі залежить від специфіки роботи організації та її потреб, а також ступеня усвідомлення необхідності введення посади бізнес-аналітика.

Прийнятним є декілька варіантів організації аналітичної роботи на підприємстві: 1) внутрішня централізація (наявність підрозділу або особи для виконання функцій аналізу); 2) внутрішня децентралізація (усі аналітичні функції розподілені між працівниками підрозділів, які займаються аналізом в межах реалізації своїх функціональних завдань); 3) зовнішня (виконання аналітичних функцій забезпечують зовнішні аналітики спеціалізованих консультаційних організацій, які надають відповідні послуги на засадах аутсорсингу); 4) комбінована (частину функцій підприємство виконує самостійно, решту – отримує як послугу).

Підстав для сумніву не виникає. Сучасна турбулентність бізнесу вимагає залучення фахівців новітнього рівня з креативним мисленням і належною аналітичною підготовкою.

Освітньо-професійна програма підготовки магістрів «Бізнес-аналітика та управління інноваційними системами» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», започаткована Західноукраїнським національним університетом у 2021 році, є яскравим прикладом тісної співпраці науки, освіти і бізнесу та врахування запитів стейкхолдерів на підготовку фахівців з бізнес-аналітики.

Інформаційні джерела:

1. Gartner: IT Definitions and Glossary. URL: <https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary>

2. Microsoft. PowerBI. URL: <https://powerbi.microsoft.com/ru-ru/what-is-business-intelligence/>